

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 9 Sayı: 47 Volume: 9 Issue: 47
Aralık 2016 December 2016
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

FESTİVALERİN BİR KIRSAL TURİZM ÇEKİCİLİĞİ OLARAK ÖNEMİ THE IMPORTANCE OF FESTIVALS AS A RURAL TOURISM ATTRACTIVENESS

Taner DALGIN**
Onur ATAK***
Hüseyin ÇEKEN****

Öz

Turistik bölgelerin ismini duyurmada yüksek bir etki gücüne ve uluslararası çapta bilinirliğe sahip festivaller, turizm faaliyetlerini sürükleyen önemli bir çekiciliktir. Festivaller, yerel bir topluluk tarafından tarihi önceden belirlenmiş ve yörenin simgesi haline gelerek gelenekleşmiş ve sürekliliği sağlanarak toplumun kolektif belleğinde yer almayı başarmış etkinlikler olarak tanımlanabilir. Özellikle kırsal turizm ile ilgili turistik çekiciliklerin ön plana çıkmasını sağlayacak, içerisinde çeşitli gösterilerin yer aldığı, yöresel ürünlerin sergilendiği ve yöreye özgü özel etkinliklerin gerçekleştirildiği (yöresel danslar, sporlar, gösteriler, konserler) yöresel festivaller kırsal turizm tanıtımı açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada hem bir kırsal turizm çekiciliği, hem de kırsal turizm tanıtımında önemli bir araç olarak görülebilecek olan festivallerin kırsal turizm açısından önemi değerlendirilmiştir. Yöresel festivaller kırsal bölgenin tanıtımına katkı sağlamasının yanında, bu bölgenin en azından festival zamanında ekonomik olarak bir canlılık yaşamasına da sebep olmaktadır. Festival esnasında kırsal turizm bölgesi turistler tarafından daha yoğun şekilde ilgi görecektir. Aynı zamanda festivaller düzenlendiği bölgenin ve ülkenin tanıtımına önemli katkılar sağlayacaktır. Turistik yörelerde düzenlenen etkinliklerin (festivaller, spor organizasyonları vb.) o yörenin markalaşmasına etkisi büyüktür. Kırsal turizm açısından önemli bir çekicilik unsuru ve tanıtım aracı olan festivallerin, ortaya çıkması çoğu zaman kendiliğinden olsa da, bunların gelişmesi ve geniş kitleler tarafından bilinmesi, önemli çabaları gerektirmektedir. Özellikle yerel yönetimlerin, yerel halkın ve özel girişimlerin bu etkinlikleri geliştirmek ve duyurmak için işbirliği içinde çalışması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Turizm, Yöresel Festivaller, Turizm Pazarlaması, Turizm Tanıtımı, Turistik Ürün.

Abstract

Festivals that were popular in worldwide and had important role to increase the awareness of destinations contribute to development of tourism activities. We can define festivals as traditional activities that were organised by local habitants in specified dates at regular intervals and were became the symbol of region. Specially, local festivals that include local shows like dance shows, spor activities, concerts, exhibitions are very important to bring rural tourism attractions into the forefront and promote rural tourism destinations. This study is investigated the importance of local festivals on rural tourism development both as part of rural attractions and as one of advertisement tool of rural tourism destinations. Although local festivals contribute promotion of rural tourism destinations, also these organisations can increase buoyancy in rural tourism area at festival time. Rural tourism area would be accompanied by influx of tourists at festival time. Also festivals have important contributions to promotion of country and destination that were organized in. Activities that organised in destinations like festivals, sportive organisations have important contributions branding of these destinations. Commonly, festivals started anonymously in local community at uncertain times. But, local administrations, local community and private enterprises must struggle to increase awareness of festivals and organise it successfully. Successful festivals can create high brand recognition and bring more tourists to destinations.

Keywords: Rural Tourism, Local Festivals, Tourism Marketing, Tourism Promotion, Tourism Product.

1. Giriş

Bireylerin turistik ürün algılamaları ve istekleri, bütün sektörlerde olduğu gibi değişen koşullara uygun olarak sürekli değişim göstermektedir. Günümüzde kitle turizmine olan ilgi giderek azalırken, alternatif turizm türlerine yönelik ilgi ve arayışlar sürekli bir artış eğilimi içindedir. Kırsal alanlardaki doğal güzellikleri görmek, değişik kültürlerle sahip insanlarla bir arada olmak, kırsal yöreye özgü etkinlikleri izlemek ya da katılmak gibi kırsal turizm faaliyetleri, son dönemde insanların en çok ilgi gösterdiği alternatif turizm türlerinden biri olan kırsal turizm kavramının kapsamını oluşturmaktadır. Kırsal turizm anlayışı, turistik çekiciliklerin korunarak kullanılmasını hedeflemekle birlikte, turistlerin kırsal turizme konu olan ülke insanlarıyla sosyal ve kültürel ilişkiler kurmalarını da hedeflemektedir (Uğuzman Er, 2001). Bu sosyal ve kültürel ilişkilerin gerçekleşmesini kolaylaştıracak en önemli araçlardan biri olarak festivaller ön plana çıkmaktadır.

Turistik çekicilik unsurlarına sahip ülkelerin dış turizmden pay alabilmeleri için öncelikle, başka ülkelerde tatilini geçirmek isteyen diğer ülkelerin insanlarına, sahip oldukları turistik ürünlerin özelliklerini

* Bu çalışma 8-11 Ekim 2015 tarihleri arasında düzenlenen 4. Kırsal Turizm Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Öğr. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla M.Y.O, Turizm ve Seyahat Hizmetleri.

*** Öğr. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Ortaca M.Y.O, Turist Rehberliği.

**** Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Konaklama İşletmeciliği.

ve güzelliklerini etkin şekilde tanıtmaları gerekir. Bu tanıtım faaliyeti ağırlıklı olarak bilgilendirmek ve ürünün varlığını, temel özelliklerini duyurmak şeklinde gerçekleşmektedir (Toskay, 1983). Ülkemizde turizm tanıtımından sorumlu kurum olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı görevlendirilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ülke imajının geliştirilmesi ve turizm tanıtımının etkili bir şekilde yapılabilmesi konusunda önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Reklam kampanyaları, halkla ilişkiler, gösteriler ve kongreler, tanıtıcı yayın, enformasyon ve dokümantasyon hizmetleri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nun kullandığı tanıtım araçları arasındadır. Bu tanıtım faaliyetlerinin ülkelerin turizm gelişimine katkısı bulanmakla beraber, turizm faaliyetlerini sürükleyen, uluslararası çapta bilinirliğe sahip çeşitli etkinlikler de, ülkelerin ismini duyurmakta yüksek etkiye sahiptir. Bu etkinlikler içinde özellikle kırsal turizm ile ilgili turistik çekiciliklerin ön plana çıkmasını sağlayacak, içerisinde çeşitli gösterilerin yer aldığı, yöresel ürünlerin sergilendiği ve yöreye özgü özel etkinliklerin gerçekleştirildiği (yöresel danslar, sporlar, gösteriler, konserler) yöresel festivaller kırsal turizm tanıtımı açısından önem arz etmektedir. Yöresel festivaller kırsal bölgenin tanıtımına katkı sağlamasının yanında, bu bölgenin en azından festival zamanında ekonomik olarak bir canlılık yaşamasına da sebep olacaktır. Aynı zamanda festivallerin, düzenlendiği bölgenin ve ülkenin tanıtımına önemli katkılar sağlayacağı söylenebilir.

Bu çalışmada hem bir kırsal turizm çekiciliği, hem de kırsal turizm tanıtımında önemli bir araç olarak görülebilecek olan festivallerin kırsal turizm açısından önemi değerlendirilmiş ve kırsal turizmin gelişim hızını arttırabilmek için festivallerin nasıl daha etkin bir şekilde kullanılabilceği tartışılmıştır.

2. Festival Kavramı ve Gelişimi

Festival kavramını genel olarak değerlendirdiğimizde; dönemi, yapıldığı çevre, konusu, katılanların sayısı ve programı önceden belirtilen ve özel önemi olan sanat, kültür, bilim, ekonomik faaliyet, ürün veya belli bir temaya yönelik olarak düzenlenen, tek seferlik veya belli aralıklarla tekrarlanan gösteri ve etkinlikler dizisine festival adı verilmektedir. Festivallerin amacı bireyler ve toplumlar arasında ekonomik, sanatsal, kültürel ve sosyal açıdan bir yakınlaşmayı sağlamaktadır. Bir başka ifadeyle festivaller, yerel bir topluluk tarafından tarihi önceden belirlenmiş ve yörenin simgesi haline gelerek gelenekselleşmiş, ve sürekliliği sağlanarak toplumun kollektif belleğinde yer almayı başarmış etkinlikler olarak tanımlanabilir (Atak, 2009: 37). Söz konusu bölgeye özgü etkinlikler büyük veya küçük çaplı olabilmektedir. Bu etkinlikler, bir şehrin veya bölgenin ruhunu yansıtarak o bölgenin söz konusu faaliyetlerle anılmasını sağlamasıyla benzerlerinden ayrılmaktadır.

Birçok sanat olayında olduğu gibi festivallerin de oluşumu dinsel nedenlere dayanmaktadır. İkel dinlerde her yıl belirli günlerde düzenlenen ritüeller sayesinde toplumun dinsel inançlarının tekrarlanması ve geleneksel hale getirilerek bir sonraki kuşağa aktarılması sağlanmıştır. Böylelikle toplumun bireyleri arasında, bireylerle topluluk arasında, ölümlerle yaşayanlar arasında, bireylerle tanrılar arasında bağların güçlendirilmesi sağlanırdı. Eski Anadolu uygarlıklarında dinsel kökenli birçok festival düzenlenmiştir. Rönesans'tan sonra dinsel olguların önemini yitirmesi ve Aydınlanma Çağı'nın başlamasıyla birlikte dindışı festivaller de düzenlenmeye başlamıştır. Avrupa'da ilk din dışı festival İngiltere'de 18. yüzyılda düzenlenmeye başlamıştır. 1748'de düzenlenen "Londra Festivali" ilk müzik festivalidir. İki dünya savaşı arasında genellikle ulusal kimlikleri koruyan festivaller düzenlenmiştir. Turizm amaçlı festivaller ise 1950'lerden sonra düzenlenmeye başlamıştır. Ulusal veya uluslararası düzeyde yapılan bu etkinlikler, modern turizmin imaj oluşturmada kullanılan en önemli araçlarından biri olarak görülmektedir (Bilgili ve diğerleri, 2012: 118).

Festivaller ve etkinlikler turizm endüstrisinin önemli birer parçasıdır. Sezon dışı dönemlerde turist çekmek, bölgeyle ilgili farkındalık ve olumlu bir imaj yaratmak için festivaller güçlü bir araç konumundadır (Özdemir, 2008: 33). Festivaller her yıl önemli sayıdaki turisti motive ederek turizm hareketlerinin hız kazanmasını sağlamakta ve bunun bir sonucu olarak, çok sayıda insana istihdam olanağı sağlamakta, konaklama işletmelerinin doluluğunu arttırmakta, diğer turizm işletmeleri ile turizm ilgili birçok sektörü olumlu yönde etkileyerek turizm hareketinin tüm yıla yayılmasını sağlamakta ve en önemlisi de ülkenin uluslararası turizm piyasasında tanınmasına katkı sağlamaktadır (Çulha, 2008: 1831).

İspanya'da gerçekleştirilen Boğa Güreşleri ve Domates Festivali, Brezilya'daki Rio Karnavalı, Fransa'daki Cannes Film Festivali, Paris, Londra, Milano Moda Haftaları gibi büyük çapta ve dünyaca ünlü özel olaylar, uluslararası basın tarafından ilgiyle takip edilmekte, bu gibi özel olaylar ile ilgili haberler dünyanın dört bir yanındaki izleyici kitlelerine doğrudan ulaşmaktadır. 1973'te kent sahnesine çıkan İstanbul Festivallerinin, zamanla daha etkili hale gelmeleri, Cumhuriyet'in ilk elli yılına damgasını vuran ulusallaşma çabasının, yerini küreselleşme projesine bırakmasıyla yakından ilişkilidir. 1980 den sonra içine girilen küreselleşme süreci, o döneme kadar kısıtlanmış olan uluslararası kültürel değişim ve paylaşımın önünü açmıştır diyebiliriz (Keyman, 2000). Festivalleri, siyasi strateji ve ekonomik beklentilerden, kentsel dönüşüm projelerinden ve küresel sanat piyasası ağlarından bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir

(Bek, 2000). Festival ve bienaller yalnızca sanat etkinlikleri olarak değil, küreselleşmenin ve ekonomik canlanmanın motorlarından biri olarak da görülmektedir (Yardımcı, 2005).

Kurtuluş ve anma günleri, bienal ve resitaller, konserler ve bazı sportif müsabakalar ile özel kuruluşların düzenlediği etkinliklerin dışında, belediyeler, kaymakamlıklar, vakıflar ve koy muhtarlıklarınca Türkiye genelinde bakanlık onaylı 850'yi aşkın festival ve şenlik organizasyonu gerçekleştirilmektedir. Geleneksel mahalli (yerel) festivallerin dışında, ülkemizde ilk festival, 1931 yılında İstanbul'da toplanan 2. Balkan Konferansı nedeniyle Beylerbeyi Sarayı'nda Balkan Oyunları Festivali adıyla düzenlenmiştir. Ülkemizin en uzun ömürlü sanat festivali ise, 1973'den beri düzenlenen Uluslararası İstanbul Festivali'dir (Sözer, 1986).

İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı tarafından her yıl Nisan ayında Uluslararası İstanbul Film Festivali, Mayıs'ta Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali, Haziran-Temmuz aylarında Uluslararası İstanbul Müzik Festivali, Temmuz ayında Uluslararası İstanbul Caz Festivali düzenlenmektedir. Her iki yılda bir Ekim-Kasım aylarında Uluslararası İstanbul Bienali, Dünyanın ünlü dans gruplarını bir araya getiren Pamukbank Dans Günleri, dünyaca tanınan müzik gruplarını ağırlayan Efes Pilsen Blues Festivali, Türk müzisyenleri ile dünya cazcılarını bir araya getiren Akbank Uluslararası Caz Festivali, Yapı Kredi Sanat Festivali düzenlenmektedir. Ayrıca Uluslararası Ankara Müzik Festivali, Efes Antik Tiyatro, Celcius Kütüphanesi ve Meryem Ana Evi gibi tarihsel mekânlarda gerçekleştirilen festival etkinlikleri ve her yıl 80 bine yakın seyircinin izlediği Aspandos Opera ve Bale Festivali ülkemizde düzenlenen başlıca festival etkinlikleri olarak gösterilebilir. Ülkemizde düzenlenen yerel festivallere örnek olarak ise Manisa Geleneksel Mesir Festivali, Gaziantep GAP Kültür ve Sanat Festivali, Çeşme Müzik Festivali, Kütahya Seramik Festivali ve Çorum Hitit Festivali gösterilebilir (Atak, 2009: 79-83). Görüldüğü gibi Türkiye'de uluslararası ve ulusal nitelikte birçok festival gerçekleştirilmektedir. Fakat bu festivallerin büyük çoğunluğunun bilinirliği oldukça düşük düzeydedir.

3. Kırsal Turizm Kavramı ve Kırsal Turizm Faaliyetleri

Bilindiği üzere turizm sektörü bölgesel/yerel kalkınma ve kaynakların etkin kullanımı açısından oldukça önemlidir. Ayrıca bölgesel dengesizliğin giderilmesinde aktif rol almaktadır. Çünkü tarım ve sanayide yeterli kaynağı ve gelişme imkânına sahip olmayan bölgeler zengin turistik kaynaklarını planlı ve etkili bir turizm politikaları uygulamaları sonucunda turistik yönden dengeli bir şekilde kalkınmaları sağlanmış olacaktır (Çeken, 2008: 298). Turizm arz potansiyelinin yüksek olduğu fazla bozulmamış, doğal, tarihi ve sosyo-kültürel çekiciliklere sahip ülkeler kaynaklarını planlı ve koruma kullanma ilkelerine bağlı kalarak kullanmaya daha fazla önem göstermekte ve turizmde ürün çeşitliliğini sağlayacak alternatif turizm aktivitelerine yönelmektedirler. Günümüzde turizm talebi deniz kum-güneşten ziyade doğa, tarih ve kültür amaçlı seyahatlere doğru yönelmektedir (Uçar ve diğerleri, 2010: 3). Alternatif turizm türleri içinde kırsal turizm özellikle kırsal bölgelerin kalkınmasına yaptığı katkılarla son dönemde ön plana çıkmıştır.

Kırsal coğrafi ortamlar, doğal ve kültürel yapılarıyla, özellikle kent insanının giderek artan rekreasyon gereksinimine geçmişten günümüze cevap vermeye çalışmaktadır. Kent insanları, kırsal alanlara çoğunlukla; rekreasyonel amaçlı, günübirlik veya akraba-tanidik ziyaretleri için giderken, özellikle kırsal yaşam biçiminin çekiciliği, stres ve baskı yaratacak sınırlamaların ve zorunlulukların olmayışı, buna karşın kişilerin kendilerini özgür hissetmelerini sağlayacak olanakların varlığı, günümüzde gerek hafta sonları, gerekse mevsimlik, yıllık tatillerde bu ortamlara yoğun ziyaretleri beraberinde getirmiş, böylece "kırsal turizm" denilen bir turizm türü doğmuştur (Soykan, 1999: 68). Kent yaşamının insanlar üzerindeki olumsuz etkisi sakin ve huzur dolu ortamlara olan ihtiyacı artırmıştır. Başlangıçta çok büyük ölçekte iç turizm konusu olan kırsal turizm son yıllarda ulaşım olanakları ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte uluslararası turizmin konusu olmaya başlamıştır (Akça, 2004: 64).

Kırsal turizm, günümüzde tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yörelerde tarım faaliyetlerinin yanı sıra turizm sektörüne bağlı olarak gelişen yeni bir turizm çeşidi olarak ifade edilebilir. Yeşil turizm, çiftlik turizmi, köy turizmi, yayla turizmi, tarım turizmi gibi adlar alan kırsal turizm bir yandan turistlerin mekân içinde yoğunlaşmasından doğan ekonomik, sosyal ve psikolojik sorunların çözümünde, öte yandan turizmi geleneksel kıyı turizminin egemenliğinden kurtarmak, kırsal yörelerin dinlendirici atmosferinden yararlanmaya olanak sağlamak ve gelir düzeyi diğer sektörlerle göre düşük olan tarım üreticisine ek bir gelir sağlamak açısından büyük önem arz eden bir turizm çeşidi olarak gelişmektedir (Olalı ve diğerleri, 1988).

Soykan (1999: 68) tarafından yapılan tanımda kırsal turizm, "kişilerin doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşmeye gidip, orada konaklamaları ve o yöreye özgü etkinlikleri izlemeleri ya da katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türü" olarak tanımlanmıştır.

Avrupa Birliği tarafından yapılan çalışmalarda kırsal turizm "tarımsal ya da yerel değerlerle iç içe bulunarak hoşça zaman geçirmek amacıyla olan turistlere, beklentileri doğrultusunda konaklama, yiyecek, içecek ve diğer hizmetleri veren küçük ölçekli işletmelerin yer aldığı küçük yerleşimlerde gerçekleştirilen faaliyetler bütünü" olarak tanımlanmaktadır (EC, 1999: 151).

Kırsal alanlarda ortaya çıkan bir turizm çeşidi olarak kırsal turizm çok yönlü ve kompleks bir aktivitedir. Kırsal turizm kapsamına dâhil edilebilecek aktivitelerin çeşitliliği, kırsal turizmin kapsamının belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Doğa tatilleri, alışveriş, kayak, atlı doğa gezileri, macera, rafting, yürüyüş, tırmanış, termal turizm, avcılık, balıkçılık, kuş gözlemciliği(ornitoloji), yamaç paraşütü, dağcılık, kanoculuk, sanat, tarih ve etnik yapıyla ilgili faaliyetler kırsal turizmin kapsamına dahil edilebilecek yada onunla bütünleştirilebilecek aktivitelerdir (Bramwell ve diğerleri, 1994; Soykan, 2006). Temel olarak kırsal alan kapsamında değerlendirilen bölgelerde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinin kırsal turizm faaliyeti olarak değerlendirilmesi doğru olacaktır.

Kırsal turizmde en önemli konulardan biri, doğal dokunun ve kültürel yapının bozulmadan yerli ve yabancı turistlere sunulmasıdır. Yerli ve yabancı turistlerin doğal doku içerisindeki aktivitelerle katılımı buradaki yerel yaşantıya zarar vermeden sağlanmalıdır. Kırsal alanları turistik faaliyetlere açarken, bu bölgelerin taşıma kapasitelerine uygun bir yapılanmanın tercih edilmesi ve koruma kullanma ilkelerine uygun hareket edilmesi oldukça önemlidir. Büyük kitlelerin plansız şekilde, kırsal değerleri çok fazla gözetmeksizin, kırsal turizme yönlendirilmesi, kırsal turizmin genel felsefesine aykırıdır (Çeken ve diğerleri, 2012).

Kırsal turizm, kırsal alanların sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel yönden kalkınmasına çok önemli katkılar sağlamaktadır. Özellikle, kırsal turizm faaliyetlerindeki artış, kırsal alanlarda, altyapı, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerde nicelik ve nitelik anlamında gelişimi beraberinde getirmektedir. Kırsal alanlarda yaşayanlara yeni iş imkânlarının sağlanması, turizmin gelişmesi sonucu gelirlerin artması, kırsal alanlardaki kadınların çalışma hayatına aktif olarak katılması, gelir artışı sonucu hayat standartlarının yükselmesi gibi kırsal alanla ilgili birçok önemli gelişme, kırsal turizm faaliyetlerinin katkısıyla ortaya çıkmaktadır (Çeltek, 2004: 7). Kırsal alanlara sağlayacağı katkılarla birlikte değerlendirildiğinde kırsal turizmin önemi daha net şekilde anlaşılacaktır.

4. Bir Kırsal Turizm Çekiciliği ve Tanıtım Aracı Olarak Festivallerin Önemi

Festivaller, kişilerin eğlenmek, gösteri izlemek, sanat faaliyetlerinden yararlanmak gibi ihtiyaçlarından doğmaktadır. Festivaller sırasında hem gösteri sunacak, hem de bunları izleyecek kişiler tarafından, festival yerine gelmek için ulaşım hizmetlerinin kullanılması, konaklamalar için otel odalarının kiralanması, etkinlikler sırasında çeşitli amaçlarla salonları kullanılması, turistik bölgelerde turizmin canlanmasına doğrudan katkı sağlamaktadır (Atak, 2009: 41). İnsanlar için önemli bir çekicilik unsuru olan festivaller turizm etkinlikleri içinde önemli bir yer tutmaktadır. Kapsamları açısından çeşitlilik gösteren festivaller, genel olarak eğlence, kültürel paylaşım, sosyalleşme gibi motivasyonlara sahip insan topluluklarının kendi ilgilerine göre belirli bir bölgeye yönelmesinde önemli roller üstlenmektedir. Festivalleri, bir bakıma turistik çekicilik unsurlarını zenginleştiren ve onlara insanlar üzerinde duygusal etkiler yaratacak bir ruh kazandıran etkinlikler bütünü olarak nitelendirmek yerinde olacaktır. Bu açıdan bakıldığında festivallerin belirli bir destinasyonu oluşturan en önemli turistik çekiciliklerden biri olduğu ve diğer turistik çekiciliklerin etkisini güçlendirdiği söylenebilir. Bu sebeple, kendine özgü bir festivali var olan turistik destinasyonların, diğer destinasyonlar karşısında önemli bir üstünlüğe sahip olacağı söylenebilir.

Sonradan oluşturulması mümkün olmayan birçok kültürel bileşenin de kırsal turizm ürününün bir parçası olduğu düşünüldüğünde, kırsal bölge kültürünün en yoğun şekilde sunulduğu festivallerin önemi daha net şekilde anlaşılmaktadır. Kırsal turizm etkinlikleri arasında bulunan festivaller; yöresel halk oyunları, geleneksel el sanatları, spor yarışmaları, fuar ya da panayırılar, müzik gösterileri gibi çeşitli faaliyetleri kapsaması sebebiyle kırsal ürün çeşitliliğini arttırmakla birlikte, her yıl düzenlenerek geleneksel hale gelmesi sebebiyle o yöre üzerindeki ilgiyi arttırarak kırsal turizmin gelişmesine büyük katkı sağlamaktadır (Yemenoğlu ve diğerleri, 2013: 15).

Festivaller yerel halk ve ziyaretçiler arasındaki etkileşimi en üst seviyeye çıkartmakta ve aralarındaki iletişimi güçlendirmektedir. Ziyaretçi festivaller sayesinde yerel halkın eğlencesini yakından gözlemlemekle birlikte, kimi zaman bu eğlenceye dâhil olmaktadır. Bu noktada yerel halkın ziyaretçilerin katılımına açık ve istekli olması oldukça önemlidir. Yerel halk ve ziyaretçiler arasındaki iletişimin artması, olumlu kültürel özelliklerin paylaşımını arttırmakta ve ziyaretçinin daha samimi bir kırsal turizm deneyimi yaşamasına olumlu katkı sağlamaktadır.

Kırsal turizm kapsamında değerlendirildiğinde festivaller, özellikle kırsal yaşantının kültürel bileşenlerini ifade etmek ve sergilemek açısından oldukça önemlidir. Kültür, kırsal turizm ürününün en önemli ve olmazsa olmaz bileşenidir. Kırsal bölgeleri ziyaret eden turistleri, yerel halkın eğlenme biçimlerine ve sosyal yaşantısına en samimi şekilde dâhil etmekte, o yöreye özgü festivallerin önemi büyüktür. Hasat festivalleri, dini festivaller, mevsimsel festivaller, özel günler, kutlamalar, düğünler kırsal yöreyi ziyaret eden ziyaretçiler için oldukça önemli çekiciliklerdir. Fakat bu çekiciliklerin kırsal turizm ürününün bir parçası olabilmesi için potansiyel ziyaretçiler tarafından önceden bilinmesi gerekir. Bu nedenle, kırsal bölgelerdeki festivallerin devamlılığının olması, ulusal ve uluslararası anlamda bilinirliğe sahip olması

oldukça önemlidir. Kırsal bölgelerde yılın belirli zamanlarında gerçekleşen boğa güreşi, deve güreşi, yağlı güreş vb. etkinlikleri kırsal yöreye özgü geleneksel festivaller içinde değerlendirmek mümkündür. Festivaller, turistler için bir çekicilik unsuru olmakla birlikte, kırsal bölgede yaşayan yerel halk için yıl boyunca beklenen önemli bir eğlence ve sosyalleşme aracı olma fonksiyonuna da sahiptir. Bu nedenle, kırsal bölgelerde festival kapsamında değerlendirilebilecek etkinliklerin sürekliliğinin sağlanması oldukça önemlidir.

Festivaller, turistik çekicilik olarak var olan öneminin yanı sıra, kırsal turizm destinasyonunun etkili tanıtımına sağladığı katkılar sebebiyle turizm pazarlaması açısından da önem arz etmektedir. Festivaller, düzenlendiği yörenin ismini duyurmakla sağlayacağı katkı sebebiyle yörenin bilinirliğini artıracak ve bunun sonucu olarak festival dışı zamanlarda da, bu yörenin tercih edilmesine katkı sağlayacaktır. Kırsal bölgelerde düzenlenen festivaller, özellikle festival zamanında yörenin daha fazla ziyaret edilmesine katkı sağlamakla birlikte, yörenin isminin daha fazla duyulmasına sebep olarak uzun dönemde o yöreye olan ilgiyi arttıracaktır. Turistik yörelerde düzenlenen etkinliklerin (festivaller, spor organizasyonları vb.) ya da şehirlere özgü sembollerin o yörenin markalaşmasına etkisi büyüktür. Festivallerin, ortaya çıkma sebeplerinin ve gelişiminin hikâyeleştirilerek sunulması, daha fazla ilgi görmesini sağlayacaktır. Festivaller düzenlendiği zaman aralığında, yöreye medyanın ilgisinin çekilmesini sağlamakta, böylece yörenin bilinirliğini arttırmaktadır. Festivaller düzenlendiği kırsal bölgenin bilinirliğini arttırmakla birlikte, güçlü ve aktif imajlar oluşturularak ve kültürel temalar yaratarak destinasyonun markalaşmasına yardımcı olmaktadır (Tayfun ve diğerleri, 2013: 192). Zaman içinde kırsal bölgede düzenlenen festival o bölgenin zihinlerdeki imajı içinde önemli bir yer tutmaya başlamaktadır. Aşağıda Türkiye’de düzenlenen bazı önemli yöresel festivallerden örnekler verilmiş, bu festivallerin düzenlendiği tarihlerden ve kapsamından bahsedilmiştir.

4.1. Bozcaada Bağbozumu Festivali

Genellikle eylül ayı başında düzenlenen ve iki gün süren festival, adalı şarap üreticilerinin kendi bağlarında düzenledikleri sembolik bağbozumuyla başlamaktadır. Bunun için bağ işçileriyle birlikte traktörlere binilip bağlara gidilmektedir. Toplanan üzümler, eski günlerde olduğu gibi eşek sırtında, at arabasıyla, traktör ve pırpırla, canlı müzik eşliğinde tören alanına taşınmaktadır. Festival süresince kale içinde konserler ve iki yarışma düzenlenmektedir. Yarışmalarda adanın genç kızları arasından bir üzüm güzeli ve adanın en iyi Çavuş üzümü seçilmektedir (www.bozcaadarehberi.com). Yöreye festival zamanlarında seyahat acenteleri tarafından turlar düzenlenmekte ve kalabalık katılımcı sayısı festival her geçen gün popülerliğini arttırmaktadır. Festival 2016 yılında planlanmış olmasına rağmen, terör olayları sebebiyle iptal edilmiştir.

4.2. Ayvatlar Yörük-Türkmen Şenliği

Türkiye genelindeki Yörük Türkmen Derneklerinin katılımı ile Balıkesir İli Ayvatlar mahallesinde düzenlenen şenliklerde çeşitli kültürel ve sanatsal etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Yörük Türkmen Şenliğinin amacı Türk kültür hayatında yörüklerin müspet ilim ışığında milli şuur ve gaye sahibi olduğunu belirtmek ve bu öğeleri herkese sevdirmektir. Festival kapsamında Yörük kültürünü gelecek nesillere sevdirecek, yöresel kıyafetlerin sergilenmesi, yöresel türkülerin söylenmesi, yöresel oyunların sergilenmesi gibi etkinliklere yer verilmektedir (www.kulturportali.gov.tr). Şenliğin onuncusu 10 - 17 Mayıs 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

4.3. Uluslararası Beypazarı Havuç Festivali

Her yıl Haziran ayının ilk haftasında düzenlenen ve 3 gün süren festival boyunca konserler, yarışmalar ve çeşitli eğlenceler gerçekleştirilmektedir. Onlarca ülke, Türkiye’den 50 civarında yöre ve ilçe Beypazarı’nda kendi bölgelerini temsil etmek ve tanıtmak amacıyla bu festivale katılmaktadır. Çok renkli görüntülere ev sahipliği yapan festival Beypazarı tarihi evlerini görme olanağı da sunmaktadır (www.beypazarı.bel.tr).

4.4. Alaçatı Ot Festivali

2016 yılında 7.si düzenlenen Alaçatı Ot Festivali, genellikle ilkbahar aylarında gerçekleştirilmektedir. Yenilebilir otların toplanması, yöresel otlarla yapılan yemeklerin tanıtılması, doğa yürüyüşü ve konusunda uzman kişilerin söyleşileri gibi birçok etkiliği içeriğinde barındıran etkinliğe, kalabalık bir katılım söz konusudur. Etkinlik tarihlerinde Seyahat acenteleri tarafından Alaçatı’ya turlar düzenlenmektedir (www.alacatiotfestivali.com).

5. Sonuç ve Değerlendirme

Kırsal turizm çekicilikleri arasında oldukça önemli bir yere sahip olan festivaller, ziyaretçilerin kırsal kültürü daha iyi gözlemlemelerini ve deneyimlemelerini mümkün kılan etkinliklerdir. Bu çalışmada ziyaretçilerin kırsal turizm deneyimini zenginleştiren bir çekicilik olarak festivallerin, kırsal turizm ürünü içindeki yeri ve kırsal turizm bölgesinin bilinirliğine sağlayacağı katkıların değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Turistik ürün olarak değerlendirildiğinde, festivaller, bir bakıma turistik çekicilik unsurlarını zenginleştiren ve onlara insanlar üzerinde duygusal etkiler yaratacak bir ruh kazandıran etkinlikler bütünü olarak

nitelendirilmiştir. Festivallerin yörenin kültürel yapısını ifade etmekteki gücü vurgulanmış, yerel halk ve ziyaretçiler arasındaki iletişimi güçlendirici rolü ifade edilmiştir. Çalışmada değinilen bir diğer konu, geleneksel festivallerin kırsal bölgelerin tanıtımına sağlayacağı potansiyel katkılardır. Genel olarak değerlendirildiğinde festivallerin kırsal bölgeler açısından neden önemli olduğuyula ilgili aşağıdaki çıkarımlarda bulunmak mümkündür:

- Festivaller bir turistik ürün olarak kırsal turizmin önemli bileşenlerinden birisidir. Özellikle aktif yaşam tarzına sahip ziyaretçiler festivallere oldukça fazla ilgi göstermektedir.
- Festivaller kırsal bölgede yaşayan yerel halk için önemli bir eğlence ve sosyalleşme aracıdır.
- Festivaller gerçekleştirildiği bölgeye gerçekleştirildiği zaman aralığında önemli miktarda ziyaretçiyi çekebilmektedir. Bu durum festival zamanında bölgenin ekonomik ve sosyal açıdan daha olumlu bir dönem geçirmesini sağlamaktadır.
- Festivaller gerçekleştiği bölgenin ismini duyurarak, o bölgenin bilinirliğini arttırmaktadır.
- Festivaller zamanla kırsal turizm bölgesinin imajını şekillendirmekte önemli bir etkiye sahiptir. Çoğu zaman festival ve geçtiği bölge bütünleşmekte ve birbirini çağrıştırmaktadır.
- Festivallerin devamlılığının sağlanması ve etkili şekilde tanıtılması kırsal bölgeye sağlayacağı katkıların en üst düzeye çıkmasını sağlayacaktır.
- Festivaller yerel halk ve ziyaretçiler arasındaki etkileşimi güçlendirmekte önemli bir role sahiptir.

Yukarıda bahsedilen tüm bu sebeplerden dolayı festivaller kırsal turizm bölgeleri için oldukça önemlidir. Bu nedenle yerel yönetimlerin bölgelerini sembolize eden önemli festivallerin düzenlenmesine ve tanıtımına azami önemi göstermesi gerekir. Kendisine ait herhangi bir geleneksel festivali var olmayan, fakat kırsal turizm açısından önemli çekiciliklere sahip birçok bölge mevcuttur. Bu durum, bu bölgelerde kırsal turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine engel teşkil etmese de, bu bölgeler için kırsal turizm açısından önemli bir zayıf nokta olarak değerlendirilebilir. Zaman içinde bu bölgelerin kendi kültürel özelliklerine, yerel halkının eğlenme ve sosyalleşme şekillerine uygun geleneksel etkinliklerden oluşan bir festival oluşturmaları, onları kırsal turizm açısından güçlendirecektir. Daha sonraki çalışmalarda kırsal bölgelere özgü var olan festivallerin ve bu festivallerin kırsal turizm açısından önemini ele alınması, festivallerin kırsal turizme sağladığı katkıları örneklemek açısından faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKÇA, Hasan (2004). Dünyada ve Türkiye’de Kırsal Turizm, *Ekonomik ve Teknik Dergi Standard*, Yıl:43, Sayı:513, Ajans-Türk Matbaacılık, Ankara.
- ATAK, Onur (2009). Türk Turizminin Tanıtımında Festivallerin Yeri Ve Önemi: Antalya Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- BEK, Güler (2000). Bienal Etkinlikleri ve Türk Sanat Ortamındaki Etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BİLGİLİ, Bilgen, YAĞMUR, Önder, ve YAZARKAN, Hakan (2012). Turistik Ürün Olarak Festivallerin Etkinlik ve Verimliliği Üzerine Bir Araştırma: Erzurum-Oltu Kırdağ Festivali Örneği, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2, ss.117-124.
- BRAMWELL, Bill ve LANE, Bernard (1994). Rural Tourism And Sustainable Rural Development, *Proceedings from the Second International School of Rural Development*, University College, Galway, Ireland, Channel View Books: London.
- ÇEKEN, Hüseyin (2008). Turizm Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, ss.293-306.
- ÇEKEN, Hüseyin, Uçar, Metin ve Dalgin, Taner (2012). Kırsal Turizmin Gelişimi Konusunda Yerel Halkın Algıları: Fethiye Yöresi Örneği, *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 1 (1).
- ÇELTEK, Evrim (2004). Kırsal Turizm ve Tokat İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Swot Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- ÇULHA, Osman (2008). Kültür Turizmi Kapsamında Destekleyici Turistik Ürün Olarak Deve Güreşi Festivalleri Üzerine Bir Alan Çalışması, *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 12, ss.1827-1852.
- European Commission (EC) (1999). *Towards Quality Rural Tourism*, Enterprise Directorate General, Brussels: Tourism Unit.
- <http://www.bozcaadarehberi.com> (Erişim tarihi: 05.12.2016).
- <http://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/balikesir/etkinlik/ayvatlar-yoruk-senligi>, (Erişim tarihi: 05.12.2016).
- <http://www.beypazari.bel.tr/haber-1099-beypazari-festival-icin-gun-sayiyor.html>, (Erişim tarihi: 05.12.2016).
- <http://www.alacatiotfestivali.com>, (Erişim tarihi: 05.12.2016).
- KEYMAN, Fuat (2000). Globalleşme, Alternatif Moderniteler ve Türk Kapitalizminin Kültürel Ekonomisi, *Toplum ve Bilim*, Sayı: 93, ss. 85-100.
- OLALI, Hasan ve TİMUR, Alp (1988). *Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri*, Ofis Ticaret Matbaacılık: İzmir.
- ÖZDEMİR, Gökçe (2008). *Destinasyon Pazarlaması*, 1. Baskı, Detay Yayıncılık: Ankara.
- SOYKAN, Füsün (1999). Doğal çevre ve Kırsal Kültürlerle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, yıl:10, Mart-Haziran, Ankara.
- SOYKAN, Füsün (2006). Avrupa’da Kırsal Turizme Bakış Kazanılan Deneyim, II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, 20-22 Nisan, ss.72-73.
- SÖZER, Vural (1986). *Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi*, Atlas Kitabevi: İstanbul.
- TAYFUN, Ahmet ve ARSLAN, Emin, (2013). Festival Turizmi Kapsamında Yerli Turistlerin Ankara Alışveriş Festivali’nden Memnuniyetleri Üzerine Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 2, ss.191-206.
- TOSKAY, Tunca (1983). *Turizm Olayına Genel Yaklaşım*, Der Yayınları: İstanbul.
- UÇAR, Metin., ÇEKEN, Hüseyin ve ÖKTEN, Şevket (2010). *Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma: Fethiye Örneği*, 1. Baskı, Detay Yayıncılık: Ankara.
- UĞUZMAN Er, Tülay (2001). Turizm Sektöründen Etkin ve Etkili Bir Biçimde Yararlanılması Gerekliliği” *Türk Folklorunun Turizm Açısından Değerlendirilmesi Sempozyumu Bildirileri*, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara, ss. 51-58.
- YARDIMCI, Sibel (2005). *Kentsel Değişim ve Festivalizm: Küreselleşen İstanbul’da Bienal*, 1. Baskı, İletişim Yayınları: İstanbul.
- YEMENOĞLU, Ece, DALGIN, Taner ve ÇEKEN, Hüseyin (2013). Geleneksel Festivallerin Kırsal Turizm Üzerindeki Etkileri: Denizli-Honaz Kiraz Festivali Örneği, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3 (1), ss.15-21.